

Sprog som identitet

Af Ivalu Stender, aqago.org

Marts 2015

Her vil jeg tale om sproget som en præmis der stilles for, at være rigtig grønlander.

Grønlandere havde i sin tid en tendens til at definere deres identitet ud fra et kollektiv. Identitet er ganske vist en placering af sig selv i en subkultur (på et vist niveau). Men grønlandernes overlevelse afhæng af hvad der kan kaldes en medfødt plads i samfundet, næsten i samme stil som Platons fordeling af borgerne i polis. For grønlanderne afhæng det dog af kønsroller; som mand var du fanger og som kvinde var du "avler" af fangere.

Individet blev tildelt en bestemt, men også en meget vigtig rolle. I det barske klima har det været en nødvendighed med denne rollefordeling, eftersom det afhæng af kollektivets overlevelse. På denne måde tegner kollektivet individets identitet og individet placerer sig ikke fuldt ud autonomt i kollektivet.

Kollektiv Identitet

Nødvendigheden i at danne en kollektiv identitet for ren og skær overlevelse står i stærk kontrast til identitet som værende selvrealiserende og individuel. Med artiklen *106_Tanker om grønlandsk identitet* i mente, kan det skabe en forståelse for hvorfor sproget spiller så stor en rolle i identitetskabelse og grønlandsk identitetsforståelse.

Selvom Grønland er et moderne samfund med en vis grad af liberalisme, kan den kollektive dannelse af identitet ses i paradigmet om det grønlandske sprog. Det kommer til syne, når man hører debatten om at være rigtig grønlander – taler du ikke grønlandsk, er du ikke rigtig grønlander. Argumenterne er oftest paradoksale og til tider ugyldige i en logisk forstand – også set i lyset af at de grønlandske dialekter er meget forskellige i øst, vest og nord – men det er ikke desto mindre en af de stærkeste præmisser i identitetsargumentet.

Os og dem

Med 1950-60'ernes danisering og konsekvenserne heraf er sproget et let tilgængeligt og indbydende sår at behandle. Afvisningstendensen er her det danske sprog og i spørgsmålet om identitet er den nem at gribe fat om – taler du dansk, er du dansk og taler du grønlandsk, er du grønlander.

Den kollektive identitetsdannelse er ikke uset i verdenen, og det er tendensen til at skelne "os" fra "dem" heller ikke. Men for grønlanderne kan det blive et spørgsmål om kulturel overlevelse. Man ser stadig et angreb på kulturen, og derfor er rolletildelingen i form af sprog et vigtigt element i den kulturelle identitets overlevelse. Denne bliver dog også altomspændende og gør sig tilsyneladende lige så gældende for kollektivet som for individet. Som beskrevet ovenfor, så var overlevelsen netop betinget af at hver mand tog sin rolle på sig.

Sproget som identitet

Sproget er uden tvivl en del af individets identitet og det giver god mening, at tilskrive sig den del af identitet som værende en del af dét fællesskab. Men fællesskabet som hedder "det grønlandske sprog" kan dog ikke siges at dække helheden af det fællesskab som hedder "at være grønlander". Argumenterne præsenteres ikke desto mindre sådan og derfor kan det siges at sproget afgør meget af individets identitet som set udefra. Identitetsspørgsmålet er derfor meget holistisk og sproget favntager kategoriseringen af "os" og "dem".

Den ærgerlige konsekvens af det ovenstående efterlader en minoritet i en form for limbolandskab. Den dansktalende grønlander er lige så dansk som bonden på Fyn og dette til trods for at vedkommende er født og opvokset i Grønland. Dette tyder på at der er gået kluddermikkel i at skelne mellem de to ovenstående fællesskaber. Selvom fællesskabet "det grønlandske sprog" er en del af fællesskabet "at være grønlander", udgør sproget ikke helheden af det at være grønlander.

Overordnet set, er den kollektive identitetsforståelse afgjort af kulturen hvori sproget spiller en stor rolle. Men tendensen til at sætte kollektivet før individet medfører også en forvirring i individets selvforståelse, eftersom den "kulturelle fascisme" tegner spillereglerne. Derfor er der en misvisende lighedssætning mellem det kollektive og individet som set i sproget og i individets forståelse af sin identitet som grønlander.